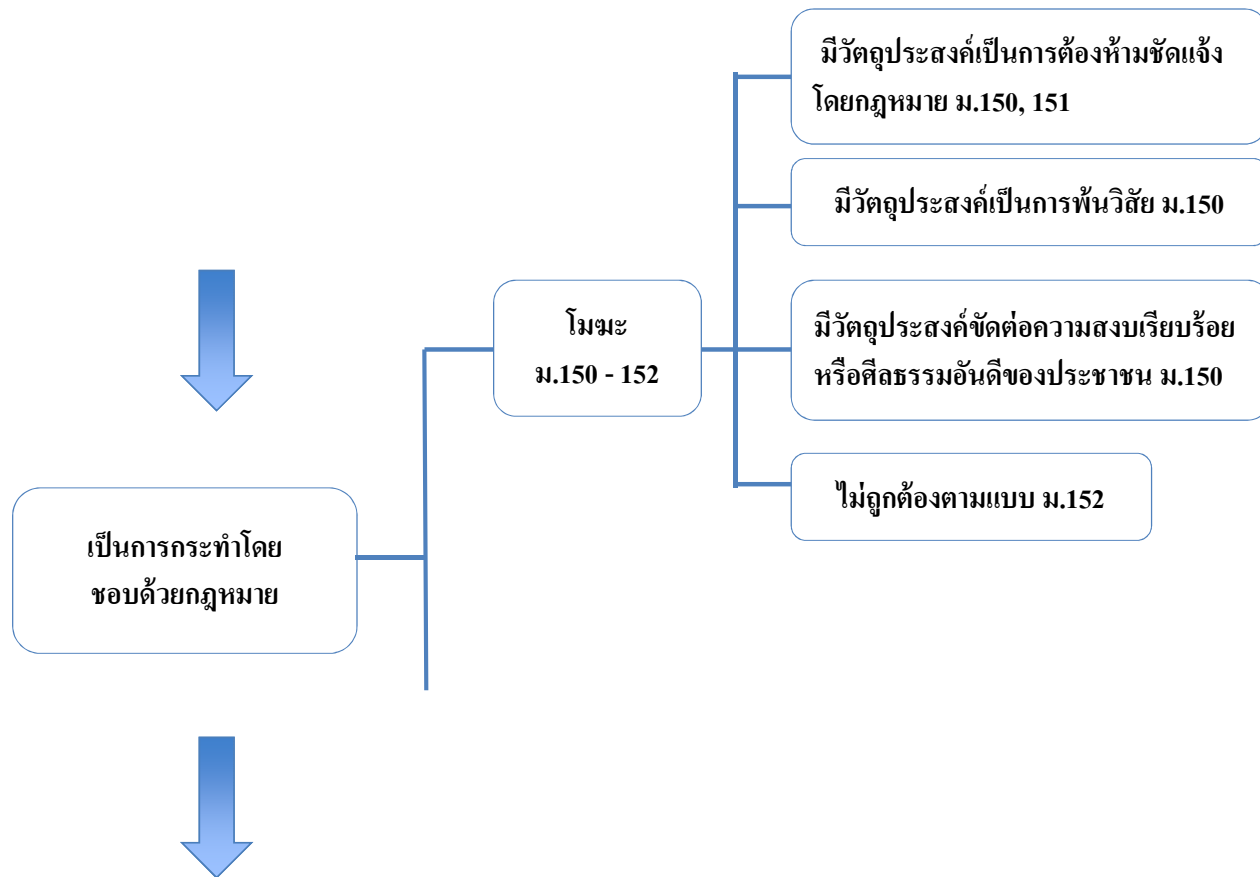

การทำนิติกรรมโดยไม่ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบังคับไว้

มาตรา ๑๕๒ “การใดมิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบที่
กฎหมายบังคับไว้ การนั้นเป็นโมฆะ”

ชนิดของแบบแห่งนิติกรรม

๑. ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
๒. ต้องทำเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
๓. ต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
๔. ต้องทำเป็นหนังสือ

การแสดงเจตนา

การแสดงเจตนาต่อบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้า

มาตรา ๑๖๘ “การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามิมีผลนับแต่ผู้รับการแสดงเจตนาได้ทราบการแสดงเจตนา นั้น ความข้อนี้ให้ใช้ตลอดถึงการที่บุคคลหนึ่งแสดงเจตนาไปยังบุคคลอีกคนหนึ่งโดยทางโทรศัพท์ หรือโดยเครื่องมือสื่อสารอย่างอื่น หรือโดยวิธีอื่นซึ่งสามารถติดต่อถึงกันได้ทำนองเดียวกัน”

การแสดงเจตนาต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้า

มาตรา ๑๖๙ วรรคหนึ่ง “การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามิมีผลนับแต่เวลาที่มีการแสดงเจตนา นั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา แต่ถ้าได้บอกถอนไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา นั้น ก่อนหรือพร้อมกันกับที่การแสดงเจตนา นั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา การแสดงเจตนา นั้นตกเป็นอันไร้ผล”

กรณีผู้แสดงเจตนาถึงแก่ความตาย

มาตรา ๑๖๙ วรรคสอง “การแสดงเจตนาที่ได้ส่งออกไป
แล้วย่อมไม่เสื่อมเสียไป แม้ภายหลังการแสดงเจตนา นั้นผู้แสดง
เจตนาจะถึงแก่ความตาย หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้
ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ”

มาตรา 360 “มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 169 วรรคสอง มาใช้บังคับ หากขัดกับเจตนาอันผู้เสนอได้แสดง หรือหากว่าก่อนจะเสนอรับนั้น คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้รู้แล้วว่าผู้เสนอตายหรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ”

การแสดงเจตนาต่อบุคคลไร้ความสามารถตามกฎหมาย

มาตรา ๑๗๐ “การแสดงเจตนาซึ่งกระทำต่อผู้เยาว์หรือผู้ที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้รับการแสดงเจตนาไม่ได้ เว้นแต่ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ แล้วแต่กรณี ของผู้รับการแสดงเจตนา นั้นได้รู้ด้วย หรือได้ให้ความยินยอมไว้ก่อนแล้ว

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับ ถ้าการแสดงเจตนา นั้น เกี่ยวกับการที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้เยาว์หรือคนเสมือนไร้ความสามารถกระทำได้เองโดยลำพัง”

การตีความการแสดงเจตนา

มาตรา ๑๗๑ “ในการตีความการแสดงเจตนา นั้น ให้
ฟังถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนหรือ
ตัวอักษร”

มาตรา ๑๐ “เมื่อความข้อใดข้อหนึ่งในเอกสารอาจ
ตีความได้สองนัย นัยไหนจะทำให้เป็นผลบังคับได้ ให้
ถือเอาตามนัยนั้นดีกว่าที่จะถือเอานัยที่ไร้ผล”

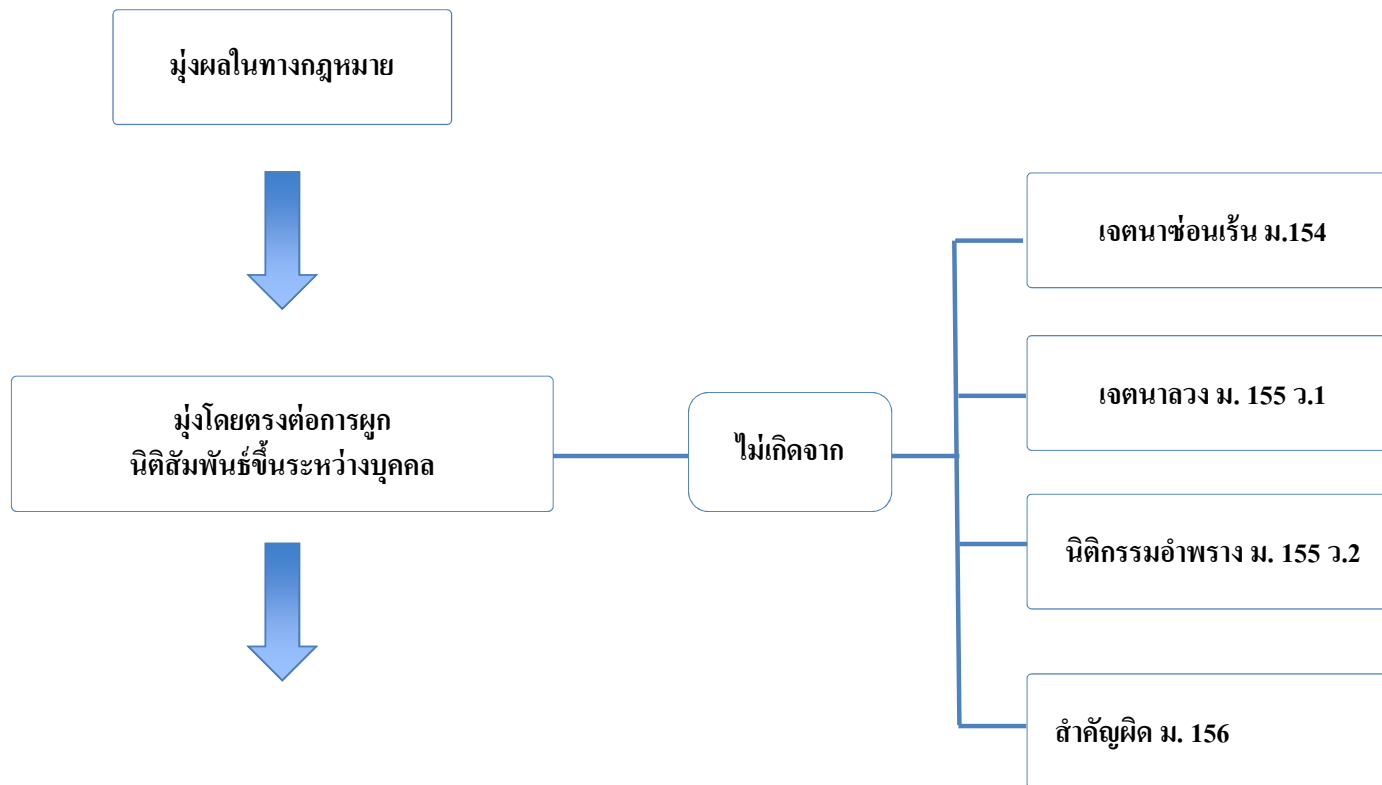
มาตรา ๑๑ “ในกรณีที่มีข้อสงสัย ให้ตีความไปในทาง
ที่เป็นคุณแก่คู่กรณีฝ่ายซึ่งจะเป็นผู้ต้องเสียในมูลหนี้้นั้น”

มาตรา ๗ “ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยยแก้กันและมีได้กำหนด
อัตราดอกเบี้ยไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดแจ้ง
ให้ใช้อัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี”

มาตรา ๑๒ “ในกรณีที่จำนวนเงินหรือปริมาณในเอกสาร
แสดงไว้ทั้งตัวอักษรและตัวเลข ถ้าตัวอักษรกับตัวเลขไม่ตรงกัน
และมีอาจยังทราบเจตนาอันแท้จริงได้ ให้ถือเอาจำนวนเงิน
หรือปริมาณที่เป็นตัวอักษรเป็นประมาณ”

มาตรา ๑๓ “ถ้าจำนวนเงินหรือปริมาณในเอกสารแสดงไว้เป็นตัวอักษรหลายแห่งหรือเป็นตัวเลขหลายแห่ง แต่ที่แสดงไว้หลายแห่งนั้นไม่ตรงกัน และมีอาจยังทราบเจตนาอันแท้จริงได้ ให้ถือเอาจำนวนเงินหรือปริมาณน้อยที่สุดเป็นประมาณ”

มาตรา ๑๔ “ในกรณีที่เอกสารทำขึ้นไว้หลายภาษา ไม่ว่าจะ
จะเป็นฉบับเดียวกันหรือหลายฉบับก็ตาม โดยมีภาษาไทยด้วย
ถ้าข้อความในหลายภาษานั้นแตกต่างกัน และมีอาจยังทราบ
เจตนาของคู่กรณีได้ว่าจะใช้ภาษาใดบังคับ ให้ถือตาม
ภาษาไทย”

การแสดงเจตนาซ่อนเร้น

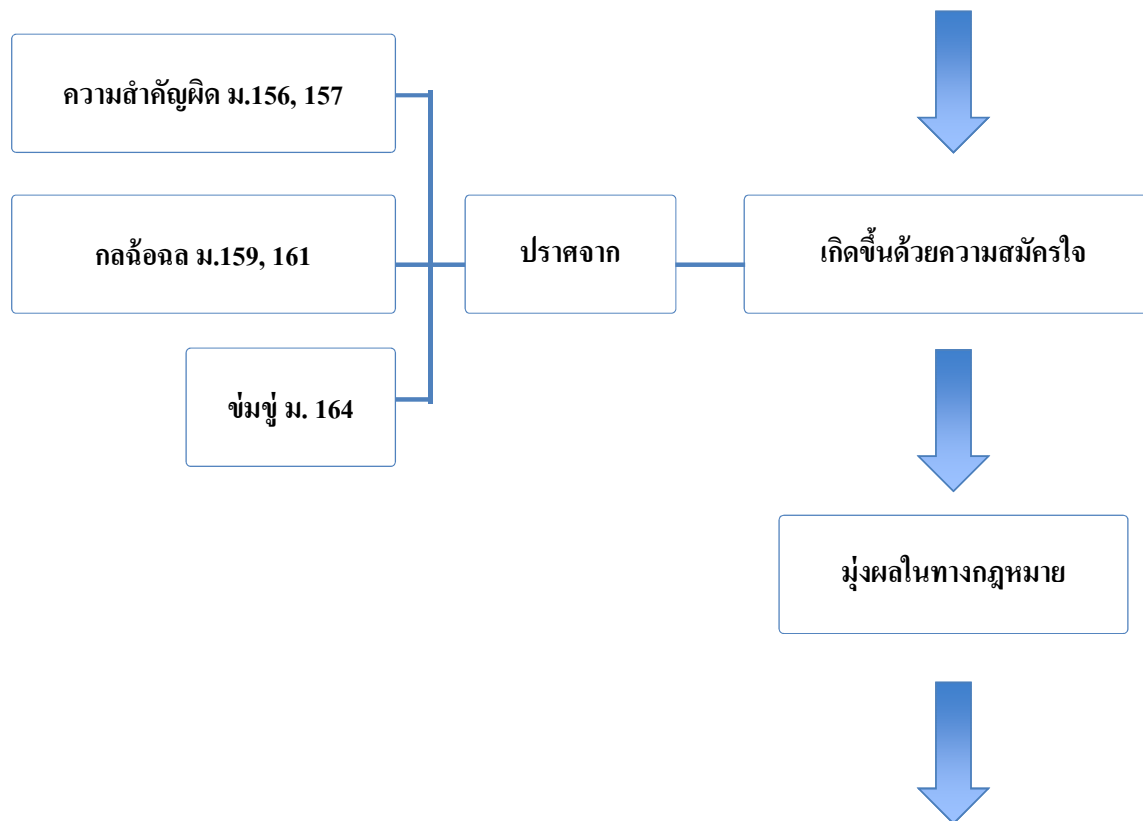
มาตรา ๑๕๔ “การแสดงเจตนาใดแม้ในใจจริงผู้แสดงจะมีได้เจตนาให้ตนต้องผูกพันตามที่ได้แสดงออกมาก็ตาม หาเป็นมูลเหตุให้การแสดงเจตนา นั้นเป็นโมฆะไม่ เว้นแต่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจะได้รู้ถึงเจตนาอันซ่อนอยู่ในใจของผู้แสดงนั้น”

การแสดงเจตนาลวง

มาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง “การแสดงเจตนาลวงโดยสมรู้กับ
คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งเป็นโมฆะ แต่จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้
บุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต และต้องเสียหายจากการ
แสดงเจตนาลวงนั้นมิได้”

นิติกรรมอำพราง

มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง “ถ้าการแสดงเจตนาหลงตามวรรคหนึ่งทำขึ้นเพื่ออำพรางนิติกรรมอื่นให้นำบทบัญญัติของกฎหมายอันเกี่ยวกับนิติกรรมที่ถูกอำพรางมาใช้บังคับ”

สำคัญผิด คือ การเข้าใจผิดไม่ถูกต้องต่อความเป็นจริง ซึ่งผลของการที่หลงผิดทำให้แสดงเจตนาออกมาไม่ตรงกับเจตนาแท้จริงที่ผู้แสดงเจตนาประสงค์

การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดแยกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ความสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรม

ตามมาตรา ๑๕๖

๒. ความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน

ซึ่งตามปกติถือว่าเป็นสาระสำคัญ ตามมาตรา ๑๕๗

มาตรา ๑๕๖ “การแสดงความเจตนาโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ
แห่งนิติกรรมเป็นโมฆะ

ความสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมตาม
วรรคหนึ่ง ได้แก่ ความสำคัญผิดในลักษณะของนิติกรรม ความสำคัญผิดใน
ตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีแห่งนิติกรรม และความสำคัญผิดในทรัพย์สินซึ่งเป็น
วัตถุแห่งนิติกรรม เป็นต้น”

ความสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมแบ่งเป็น ๔ ประเภท คือ

- ๑) ความสำคัญผิดในลักษณะของนิติกรรม
- ๒) ความสำคัญผิดในตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีแห่งนิติกรรม
- ๓) ความสำคัญผิดในทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรม
- ๔) ความสำคัญผิดในสาระสำคัญแห่งนิติกรรมในกรณีอื่น ๆ

ความสำคัญผิดในลักษณะของนิติกรรม หมายถึง การที่ผู้ทำนิติกรรม ตั้งใจทำนิติกรรมอย่างหนึ่ง แต่แท้จริงแล้วได้แสดงเจตนาทำนิติกรรมอีกอย่างหนึ่ง หรือผู้ทำนิติกรรมได้ทำนิติกรรมอย่างหนึ่งโดยเข้าใจว่าเป็นนิติกรรมอีกอย่างหนึ่ง

ความสำคัญผิดในตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีแห่งนิติกรรม หมายถึง ผู้ทำนิติกรรมตั้งใจที่จะทำนิติกรรมกับบุคคลหนึ่ง แต่กลับไปแสดงเจตนาทำนิติกรรมกับอีกบุคคลหนึ่ง โดยสำคัญผิดไปว่าเป็นบุคคลคนเดียวกัน

ความสำคัญผิดในทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรม หมายถึง สำคัญผิดในตัวทรัพย์สินอันเป็นทรัพย์สินที่จะต้องส่งมอบหรือข้อปฏิบัติอันเป็นการกระทำหรือการงดเว้นที่พึงกระทำ

ความสำคัญผิดในสาระสำคัญแห่งนิติกรรมในกรณีอื่น ๆ

ความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน

มาตรา ๑๕๗ “การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สินเป็นโมฆียะ

ความสำคัญผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นความสำคัญผิดในคุณสมบัติซึ่งตามปกติถือว่าเป็นสาระสำคัญ ซึ่งหากมิได้มีความสำคัญผิดดังกล่าว การอันเป็นโมฆียะนั้นคงจะมีได้กระทำขึ้น”

การสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน แยกพิจารณาได้

๒ ประเภท คือ

- ๑) ความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลซึ่งเป็นสาระสำคัญ
- ๒) ความสำคัญผิดในคุณสมบัติของทรัพย์สินซึ่งเป็นสาระสำคัญ

ผลต่อนิติกรรม

๑) ผลของความสำคัญผิดในสาระสำคัญแห่งนิติกรรม

มาตรา ๑๕๖ วรรคหนึ่ง “การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมเป็นโมฆะ”

๒) ผลของความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน

มาตรา ๑๕๗ วรรคหนึ่ง “การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สินเป็นโมฆียะ”

มาตรา ๑๕๘ “ความสำคัญผิดตามมาตรา ๑๕๖ หรือมาตรา ๑๕๗
ซึ่งเกิดขึ้นโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของบุคคลผู้แสดง
เจตนา บุคคลนั้นจะถือเอาความสำคัญผิดนั้นมาใช้เป็นประโยชน์แก่
ตนไม่ได้”

มาตรา ๑๓๒๙ “สิทธิของบุคคลผู้ได้มาซึ่งทรัพย์สินโดยมี
ค่าตอบแทนและโดยสุจริตนั้น ท่านว่ามีเสียไป ถึงแม้ว่าผู้โอนทรัพย์สิน
ให้จะได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยนิติกรรมอันเป็นโมฆียะ และนิติกรรมนั้น
ได้ถูกบอกล้างภายหลัง”

มาตรา ๑๖๗ “ในการวินิจฉัยกรณีความสำคัญผิด กลฉ้อฉล หรือการ
ข่มขู่ให้พิเคราะห์ถึง เพศ อายุ ฐานะ สุขภาพอนามัย และภาวะแห่งจิตของผู้
แสดงเจตนา ตลอดจนพฤติการณ์และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ อันเกี่ยวกับการ
นั้นด้วย”

กลฉ้อฉล

มาตรา ๑๕๙ “การแสดงเจตนาเพราะถูกกลฉ้อฉลเป็นโมฆียะ

การถูกกลฉ้อฉลที่จะเป็นโมฆียะตามวรรคหนึ่ง จะต้องถึงขนาดซึ่งถ้ามิได้มีกลฉ้อฉลดังกล่าว การอันเป็นโมฆียะนั้นคงจะมีได้กระทำขึ้น

ถ้าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งแสดงเจตนาเพราะถูกกลฉ้อฉลโดยบุคคลภายนอก การแสดงเจตนาอันจะเป็นโมฆียะต่อเมื่อคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้รู้หรือควรจะได้รู้ถึงกลฉ้อฉลนั้น”